

Голові Разової спеціалізованої вченої ради 8/24
Львівського державного університету
фізичної культури ім. Івана Боберського,
д-ру наук з фізичного виховання та спорту,
доценту Сороколіт Н. С.

Рецензія

д-ра педагогічних наук, професора **Данилевич Мирослави Василівни**
на дисертаційну роботу **Первачука Олега Ігоровича** за темою
**«удосконалення психологічної підготовленості військовослужбовців до
військово-професійної діяльності засобами рукопашного бою»**,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність обраної теми дисертації, присвяченої удосконаленню психологічної підготовленості військовослужбовців до військово-професійної діяльності засобами рукопашного бою, обумовлена зростанням вимог до психологічної стійкості військових у сучасних умовах. Військовослужбовці повинні не лише мати високий рівень фізичної підготовки, але й бути готовими до стресових ситуацій, які супроводжують виконання бойових завдань. Рукопашний бій як засіб тренування допомагає розвивати такі важливі якості, як самоконтроль, впевненість у собі, швидка реакція та адаптивність до непередбачуваних умов.

Психологічна підготовленість є критичною для успішної військово-професійної діяльності, оскільки реальні бойові дії потребують не лише фізичної витривалості, але й здатності зберігати емоційну стабільність та оперативно приймати рішення під впливом сильних стресових чинників. Рукопашний бій, як одна з форм фізичної та психологічної підготовки, дозволяє не лише вдосконалити бойові навички, але й підвищити рівень стресостійкості, що сприяє ефективнішому виконанню бойових завдань.

З огляду на сучасні військові виклики та зміну характеру конфліктів, зокрема гібридних і локальних, підвищення психологічної готовності військовослужбовців набуває особливої важливості. Комплексний підхід, який поєднує фізичні й психологічні аспекти підготовки, забезпечує більш гармонійний розвиток необхідних для військової діяльності якостей. Тому використання рукопашного бою як засобу психологічної підготовки є актуальним та доцільним для підвищення рівня готовності військових до виконання професійних завдань в екстремальних умовах.

Дисертаційне дослідження виконано згідно плану наукової та науково-технічної діяльності Міністерства оборони України на 2020–2025 рр. за темою науково-дослідної роботи «Удосконалення навчальних програм з фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів», шифр – «Удосконалення-ФП» (номер державної реєстрації 0123U102834) та організаційні вказівки з планування наукової і науково-технічної діяльності у Збройних силах України на 2024 рік, затверджені начальником Генерального штабу Збройних сил України 19.07.2023 № 59440/С за темою науково-дослідної роботи «Удосконалення організації фізичної підготовки військовослужбовців ВВНЗ (НЦ) з урахуванням особливостей сучасних бойових дій», шифр – «Спеціалізована-ФП» (номер державної реєстрації 0124U002547).

Результати оцінки наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Науковий рівень дисертаційної роботи Первачука Олега Ігоровича є належним. Подана праця відповідає встановленим вимогам щодо структури та змісту. Наукові завдання, чітко сформульовані здобувачем, були послідовно вирішені та привели до ґрунтовних висновків.

Робота написана українською літературною мовою з використанням наукового стилю.

Наукові публікації автора, більшість з яких виконані у співавторстві, повністю відповідають обраній темі дисертаційного дослідження. Здобувачем опубліковано 20 наукових праць, серед яких 13 публікацій, у яких висвітлені

основні наукові результати дисертаційної роботи, 4 наукові праці, які засвічують апробацію матеріалів дисертації та 3 праці, які додатково відображають результати дисертації. Загалом 15 праць представлено у наукових фахових виданнях України категорії Б. У працях, які виконано у співавторстві, відображено вагомий особистий внесок автора в формулювання наукової ідеї, організацію та проведення експериментальних досліджень, отримання та інтерпретацію наукових результатів. Ключові положення дисертаційного дослідження пройшли достатню апробацію на конференціях різних рівнів.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень. Дисертація має високий рівень наукової новизни отриманих результатів. Автором уперше обґрунтовано й експериментально перевірено програму вдосконалення психологічної підготовленості військовослужбовців до військово-професійної діяльності засобами рукопашного бою, яка забезпечує ефективний розвиток фізичної та психологічної готовності військовослужбовців до військово-професійної діяльності; удосконалено дані про організацію та проведення занять з різних розділів фізичної підготовки курсантів ВВНЗ; удосконалено інформацію щодо ефективності формування спеціальної психологічної підготовленості військовослужбовців провідних країн НАТО засобами рукопашного бою; набули подальшого розвитку: наукова інформація щодо вагомості впливу фізичних вправ військово-прикладної спрямованості на формування психологічної підготовленості військовослужбовців засобами рукопашного бою; дані щодо особливостей функціонального стану, психологічних функцій, фізичного здоров'я і фізичної підготовленості військовослужбовців.

Наукові положення дисертаційної роботи належним чином обґрунтовані автором та синхронізовані з актуальними дослідженнями інших фахівців з даної тематики.

Рівень наукової обґрунтованості результатів дисертаційної роботи.

Варто зазначити, що вихідні положення дисертації (мета, завдання, об'єкт та предмет дослідження) є достатньо виваженими, взаємопов'язаними, такими, що мають логічний та достатньо обґрунтований характер. У процесі розв'язання поставлених завдань було використано комплекс оптимальних та адекватних методів науково-педагогічного дослідження, які взаємодоповнюють один одного. Власні результати дисертаційної роботи вдало доповнюються і порівнюються з даними інших науковців, що дозволяє у повній мірі усвідомити рівень наукових здобутків автора. Отримані здобувачем наукові положення та висновки підтверджені шляхом математичної обробки та статистичного аналізу, що забезпечує їх обґрунтованість і достовірність.

Детальне вивчення джерельної бази (187 найменувань) дозволило автору виокремити основні суперечності, розв'язанню яких і було присвячене дослідження. Чотири завдання, визначених й обґрунтованих для досягнення мети, демонструють послідовність етапів дослідження.

Рівень виконання поставленого наукового завдання. Наукові завдання, сформульовані автором, логічно побудовані, з чітким взаємозв'язком між ними. У першому розділі автор, починаючи з огляду загальної проблематики, виокремлює актуальні напрями вдосконалення психологічної підготовки військовослужбовців як в Україні, так і за кордоном, що дає читачеві чітке уявлення про поточний стан питання.

Важливим науковим результатом є також дослідження структури психологічної підготовки військовослужбовців і взаємозв'язку зі специфікою військово-професійної діяльності; виявлення, за допомогою анкетування курсантів молодших і старших курсів, ефективних засобів, які можуть сприяти підвищенню рівня психологічної підготовленості військовослужбовців і подальшого їх використання в експериментальній програмі.

При розробці програми автор враховує встановлені показники психологічної та професійної підготовленості досліджуваних, орієнтуючись на

них при плануванні навантажень. Авторська програма удосконалення психологічної підготовленості військовослужбовців до військово-професійної діяльності засобами рукопашного бою розроблена якісно та, завдяки послідовним етапам педагогічного експерименту, реалізована і обґрунтована з точки зору її ефективності.

Висновки впливають зі змісту дисертаційної роботи, їх об'єктивність і новизна не викликають сумніву. Робота характеризується глибоким розкриттям досліджуваної проблеми, самостійністю у підходах до їх висвітлення.

Отже, всі наукові завдання виконані на належному рівні, що дозволило досягти поставленої мети дослідження.

Оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Методологічний апарат роботи повністю відповідає поставленим завданням. У другому розділі здобувач окреслює зміст кожного з використаних у роботі методів наукового дослідження та їх роль у вирішенні завдань.

Аналіз дисертації та проведеного дослідження свідчить про те, що Первачук Олег Ігорович успішно оволодів методологією наукової роботи та обрав інформативні методи, які відповідають поставленій меті та завданням дисертації, забезпечили належне проведення дослідження й опрацювання отриманих результатів.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності, фабрикації; фальсифікації у дисертації та/або наукових публікаціях здобувача. При аналізі структури та змісту дисертації, а також наукових публікацій за результатами дослідження, ознак порушення академічної доброчесності не виявлено. Використання наукових результатів інших авторів у дисертаційній роботі супроводжуються відповідними покликаннями.

Зауваження до дисертаційної роботи. Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих результатів дисертаційного

дослідження Первачука Олега Ігоровича вважаємо за необхідне висловити окремі зауваження і міркування дискусійного характеру:

1. Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 (зі змінами 2019 року) № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» кількість ключових слів у дисертації має становити від п'яти до п'ятнадцяти. У представленій роботі їх кількість дещо перевищує зазначену норму і становить двадцять.

2. Потребує додаткового роз'яснення виклад та розподіл публікацій автора. Не зрозумілим є наявність фахових статей та тез (відносяться до праць апробаційного характеру) у переліку праць, які додатково відображають результати дослідження.

3. Вважаємо, що у першому положенні наукової новизни доречним було б конкретизувати зміст і деталізувати особливості розробленої автором програми удосконалення психологічної підготовленості військовослужбовців до військово-професійної діяльності засобами рукопашного бою.

4. На нашу думку, варто було б уніфікувати терміни, які застосовуються у роботі, зокрема автор використовує по чергово *«військовий заклад вищої освіти»* і *«вищий військовий навчальний заклад»*; *«програма удосконалення...»* – *«експериментальна програма»* – *«авторська програма»*.

5. У розділі 3 (С. 104) потребує корекції назва таблиці 3. *«Результати орієнтовного виявлення осіб із прикметами нервово-психічної нестійкості»*, оскільки в таблиці наведено результати тестувань курсантів молодших та старших курсів щодо їхнього *рівня нервово-психічної стійкості*.

6. Маємо міркування щодо необхідності пояснення здобувачем наявності практичних рекомендацій, які представлені у п'ятому розділі роботи. Доречним було б уточнення в рамках якого завдання вони укладені?

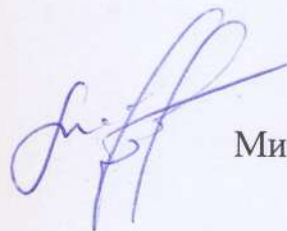
7. Позитивно оцінюючи напрацювання автора, вважаємо за доцільне звернути увагу на те, що загальні висновки до роботи дуже об'ємні (викладені на 6 сторінках, перший висновок займає майже 2 сторінки) і потребують узагальнення.

Висловлені зауваження і міркування дискусійного характеру могли б у певній мірі удосконалити зміст представленої роботи, однак суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження та жодним чином не знижують наукової вартості дисертаційної роботи.

Висновок. Дисертаційна робота **Первачука Олега Ігоровича** «Удосконалення психологічної підготовленості військовослужбовців до військово-професійної діяльності засобами рукопашного бою» є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор **Первачук Олег Ігорович** заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 017 – Фізична культура і спорт (галузь знань 01 Освіта/Педагогіка).

Рецензент:

Доктор педагогічних наук, професор,
в.о. завідувача кафедри туризму
ЛДУФК імені Івана Боберського

Мирослава ДАНИЛЕВИЧ

Підпис Данилевич М.В. засвідчую
В.о. проректора з науково-педагогічної
роботи та міжнародних зв'язків,
доктор наук з фізичного виховання та спорту,
професор

Мар'я ян ПІТИН